

ЛЕКЦІЯ

Тема: Мистецтво Стародавнього Риму.

Мета: Ознайомити студентів із культурно – мистецькими особливостями Античної культури – Стародавнього Риму. Виховати естетичну культуру майбутніх спеціалістів.

План

- 1. Загальна характеристика Стародавнього Риму.*
- 2. Мистецтво епохи римської Республіки.*
- 3. Мистецтво Ранньої Імперії.*

Лекційний матеріал

Загальна характеристика Стародавнього Риму

Під Стародавнім Римом розуміють не тільки місто Рим античної культури, але і всі країни і народи, які входили в склад величної Римської держави – від британських островів до Єгипту.

Римське мистецтво – це вище досягнення і результат розвитку Стародавнього мистецтва. Його створювали не тільки Римляни, але і стародавні єгиптяни, греки, сирійці і інші народи. В художній майстерності на першому місці давньогрецька школа, але на форми мистецтва в кожній провінції Римської імперії впливали місцеві традиції.

Художники Стародавнього Риму вперше звернули увагу на внутрішній світогляд людини і відобразили його в жанрі портрету, створивши шедеври які не мали собі рівних.

Мистецтво Стародавнього Риму поділяється на такі періоди:

- епоха республіки
- рання імперія
- пізня імперія.

Мистецтво епохи римської Республіки.

Історія Риму поділяється на два етапи :

- етап республіки (VI ст. до н. е. – середина I ст. до н.е.)
- імператорський – почався правлінням Октавіана Августа і продовжився до IV ст. н.е.

Місто Рим засноване в 735 р. до н.е. і було невеличким поденням,але з часом набрало великої сили. Головною святинею Риму були храм Юпітера, Юнони, і Міневри на Капітолійському пагорбі.

Ще однією з перлин Риму є Ринкова площа, яка називалася Форум. Тут проходили всі головні події міста : збори , наради,оголошували важливі рішення, навчали дітей, торгували. Пізніше на площі з'явився храм Вести, богині Діви, в якому горів вічний вогонь і символізував життя Римського народу.

Одним із великих досягнень республіканського Римського мистецтва став портрет. Для цієї епохи характерні портрети близькі до натуральних. Вони передають всі найдрібніші особливості людського обличчя, додатково наділенні його рисами старості, кінця життя. Сила римського портрету виражалася в конструктивності, строгості і логічності.

Республіканська архітектура представлена рядом чудових пам'ятників. Серед них ордерні храми, круглі і прямокутні в плані.

Круглий – моноптер – складався із циліндричної основи, який був обставлений колонадою, фриз був прикрашений рельєфами бичачих черепів, з яких звисають тяжкі гірлянди.

Прекрасні Римські мости II- I століття до н.е. відрізняються виразністю образів. Міст Мульвія крім його практичних досягнень візуально неначе опирається на воду напівкруглими арками опори між якими для полегшення ваги прорізані високими і вузькими проймами.

Чудові помпейські будинки – «домуси». Прямокутні будівлі які

розтягувались вздовж двору, а на вулицю виходили глухими торцевими стінами. Головним приміщенням був атріум (від лат. *закопчений* або *чорний*), яке виконувало святу функцію. В середині будівлі були розписані, збереглися фрески, які відображали життя римлян. Стіни будинків були розкреслені геометричними орнаментами, а також в розписах появилися фігури людей.

Мистецтво Ранньої Імперії.

В епоху Августа був популярний помпейський стиль, який називали кардіальябровим. Серед архітектурних форм переважали легкі ажурні будівлі, які нагадували високі металеві канделябри (підсвічники), між ними розміщувались картини. Сюжети картин були прості: зображення саду .

Самою популярною річчю в римському мистецтві були маски: чоловічі і жіночі, трагічні і комедійні, жахливі в прекрасні. Маски були знаком переходу від безсмертя до смерті, від небесного до земного, від міфічного до буденного.

В 70- 80 –х роках був збудований грандіозний амфітеатр Колізей (величезний). Римський Колізей являє собою велику чашу із ступінчатими рядами сидінь замкнута зовні еліпсоподібною стіною. В амфітеатрах показували морські бої. Бої гладіаторів із екзотичними звірами, бої гладіаторів. Колізей вмщав до 50-ти тисяч глядачів.

Другий шедевр знаменита тріумфальна арка Тита на честь імператора Тита. Арки будувалися з різних причин і в честь перемоги, як знак освячення нових міст. Арка була границею свого і чужого світу. Зі сторін арки Тита стоять дві колонади. Прикрашає арку висока надбудова, зверху статуя імператора на колісниці.

Мистецтво часу Августа послужило зміцненню авторитету імператорської влади, воно затверджувало ідею божественності імператора, прославляло його багатство й щедрість. В умовах імперії грандіозні масштаби здобуває будівництво. Удосконалюється будівельна техніка. При зведенні будівель у конструкціях стін і перекриттів стали використовувати так званий

римський бетон у сполученні з обпаленою цеглою. Застосування цієї бетонно-цегельної системи уможливило зведення склепінних перекриттів більших прольотів. У той же самий час ця система дозволила широко використовувати некваліфіковану робочу силу - праця рабів. Цегляно-бетонні спорудження облицьовувалися зовні вапняком-травертином або ж мармуром. Широку популярність одержала фраза історика Светонія про те, що Август застав Рим глиняним, а залишив його мармуровим. Ця фраза відбиває той технічний переворот, що відбувся в будівельній справі на початку імператорського періоду

У Римі у зв'язку з розширенням границь держави, посиленням торгівлі й ростом міського життя будуються форуми, суспільно-адміністративні будівлі - базиліки, видовищні спорудження (театри, амфітеатри, цирки), терми, палаци й житлові будинки, храми, меморіальні спорудження, мости, акведуки, тріумфальні арки

Римська архітектура імператорського часу не залишалася в тому самому стані, вона безупинно мінялася в ході історичного процесу. Будівництво часу Августа відрізнялося великою простотою композиційних рішень. У форумі Августа одержали подальший розвиток композиційні прийоми, застосовані в більше ранньому форумі Цезаря (прямокутний перистильний двір і храм на осі цього двору). На цьому форумі Августа храм Марса Ультора розташовується в глибині ділянки. Довга площа оточена високою стіною з туфу й травертину, що утворить праворуч і ліворуч від храму два півкруги, оформлені у свій час напівколонами з нішами й статуями між ними. Півкруги ці розвивають і збагачують композицію форуму

Значний інтерес представляє побудований в 1 в. до н.е. напівкруглий у плані театр Марцелла - єдиний частково збережений у Римі театр античної пори. На відміну від грецьких театрів, театр Марцелла мав багатоярусний фасад, оформлений ордерною аркадою. До нашого часу збереглися лише два нижніх яруси цього театру. У першому - стовпи й арки сполучаються з напівколонами й антаблементом тосканського ордера, у другому – іонічного.

Контрольні питання

1. На які періоди поділяється мистецтво Стародавнього Риму?
2. Особливості архітектури римської Республіки.
3. Особливості римського портрету.
4. Як називалися центральні площі в Стародавньому Римі?

Список використаних джерел

1. Велика ілюстрована енциклопедія мистецтва. М . Холлінгсворт - К.:Махаон. Україна,2011.
2. Дудникова Г. История костюма / (серия «Учебники XXI века»). Ростов н/Д: Феникс, 2001.-416с.
3. Сидоренко В. И. История стилей в искусстве и costume/ Серия «Среднее профессиональное образование .» - Ростов н/Д: Феникс, 2004 - 480с.
4. Дмитриева Н.А. Краткая история искусств. М., Искусство. 1993,1994.